

Արադ յոյ՛ւ խմբադասի՛ խանր՝ ու գգնի՛ ու ե-
 չաճախ՛ կամ՝ գրութիւն՝ պէ՛տք է ծախք՝ քմար-
 ուսման՝ յոյ՛ւ յոյ՛ւ «Առաջադասիւն»-Փաստաժո-
 ղով՝ ԻՐԱՆԻՆԻՆԻՔ՝ Խոսքոյ՝ Հայրենասիրոյ
 Ընկերութեան՝ Ի Պատան։

ԲԱԺ ԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ղարմուշիկ համար աստիճան 23 Քրանք
 Պատվարից բացարկայ համար » 26 « »
 Բազմառարարիան մուտքի են մուտանակցող
 արդյունավետ համար աստիճան 28 «
 Բաժանորդարարի մուտքի են և վեց-
 տասն հայ արդյունավետ են և ինքնուրույն
 Ջեռքի, ծախսում մեկ թիվ 4) փայտի
 Մանուցումը 3 անգամի համար աստիճան 2 դուռ:

— pour les Etats compris dans l'Union — Postale, fr. 28. — Les abonnements sont payables d'avance par an ou par semestre. S'adresser au Conseil de Rédaction du journal "LE DROIT," de la Société Arménienne HAYRÉNACIRATZ "des Patriotes," à Varna.

—Մէջեւայիք դռանն շրջաբերու-
նէնէ բառնալու հիմն, որոշման մը
արժաւորութիւնը կ'սկսի այս օրերս,
ժողովուրդն այս պատճառաւ ա-
յելի չնեղելու համար 5, 2, 1 շրջնոց
չսան մի պահնոց արժաւթ դրամ
լիտի կախուի :

ՍԵՐ Հ. ՏՐՈՒՄԲԵՆՏ ՈՒՈՂՖ
ԵՒ
ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսօր 7/19ին չորեքշաբթի օրն՝ արտաքոյ կարգի պաշտօնով վեհ. Սուլթանին մտ զրկուող Բրիտանական գործակառար Սըր Հէնրի Տրոմբենտ Ուօլֆ քաղաքէս անցաւ Կ. Պօլիս երթալու համար :

Վարնայի անգղ. փոխ-հիւպատոս Պ. Պրօֆի, կառավարիչ Պ. Տօկօրօֆ, ոստիկանապետն և արտաքին թըղթակցութեանց քարտուղարն երկաթուղւոյ կայարանը կ'ապաստէին ընդունելու համար զՆ. Վսեմութեանը, որ յետ կէս աւուր ժամը կին հասաւ ճեպընթաց կառավարութիւն :

Բարձրագոտիւ ուղևորը իջաւ կայարանը և ոտքի վրայ ընդունեց զորս եկած էին զինքը գիմուորելու : Նախ Պ. Տօկօրօֆ ներկայացաւ Ն. Վսեմութեան՝ անգղիական փոխ-հիւպատոսին միջոցաւ, որն որ գործադիր ժողովոյ կողմանէ զրկուած էր յարգանք մատուցանել Ն. Վսեմութեան՝ քաղաքէս անցնելուն առթիւ :

Սըր Հ. Տրոմբենտ Ուօլֆ բարեհաճութեամբ ընդունեց Ընկերութեան պատուիրակներն, և յայտնելով հանդերձ թէ ի Կ. Պօլիս իւր ունենալիք պաշտօնը միմիայն եղիպտոսի գործոցը կը վերաբերէր, խոստացաւ սակայն պատգամաւորութեան՝ որ առաջին առթէն օգուտ պիտի քաղէր Հայոց վիճակը յիշեցնելու որու որ անկ է :

Հայրենասէրը չնորհաւորութիւն յայտնելով Նորին վսեմութեան, այն բարեհաճ ընդունելութեանն համար զոր հաճեցաւ ընել Ընկերութեան պատգամաւորութեանը, կը խնդրէն որ բարեհաճի, Վեհ. Սուլթանին հետ ունենալիք տեսակցութեանը մէջ, Ն. Վեհափառութեան չնորհադու թ յաղթութեանը ներկայեցնել, մասնաւորապէս այն ֆնանս ու չարքն, որք կը լինին Ասիոյ Հայ ժողովրդեան՝ ապստամբ ցեղերու և մանաւանդ տեղական պաշտօնավարաց ձեռք, որք բնաւ խիղճ չեն ընել անուանարկելու և ամբաստանելու կայս. կառավարութեան առաջը, տէրութեան ամենէն աւելի հանդարտ և ամենէն աւելի հաւատարիմ հպատակներն՝ ո՛չ ուրիշ բանի՝ բայց եթէ իրենց անձնական շահուն և փառախնդրութեանը համար : Այսպէս վանայ շատ մը բընակիչներն գեռ անցեալներն խրատութեանց զո՛հ գնացած են, վարագայ վանքին տպարանն ու վանայ վարժապետանոցը փակուեցան տեղական իշխանութեանց ձեռք, և տակաւին վերջին օրերս ալ Ստամբուղի Հայոց վարժարանն ու թողարկող հարկեցան բռնութեամբ խուզարկուեցան ու գոցուեցան ոտիկանաց ձեռք, շատ մը խեղճ Զէյթունցիք տարիէ մ'ի վեր է որ Մարաշի բանտերուն մէջ կը հեծեն, ուր նետուած են առանց քննութեան և առանց դատաստանի : Եւ ասոնք նոյն իսկ Կ. Պօլսոյ թերթերուն մէջ գեռ այս օրերս հրատարակեալ լրտղութիւններն են, զորս մեր ևս յառաջ կը բերեմք իբրեւ օրինակ ուրիշ այնքան նմանօրինակ գէպերու որք կը պատահին ամեն օր ի գաւառս :

«Հայրենասէր» այսպէս գիմուրով

Ն. Վսեմութեան Սըր Տրոմբենտ Ուօլֆի, ուրիշ նպատակ չունին բայց եթէ այն բարձր մարդասէր միջնորդին ձեռքը հասուցանել վեհ. Սուլթանին վեհանձն ու շաղթութեանը՝ մարտիրոսացեալ ժողովրդեան մը տառապանքը :

Հետեւաբար համազուած են որ իւրաց այս վիճակին միայն ներկայեցումն առ Օղոստ. վեհապետն երկրին, Սըր Հէնրի Տրոմբենտ Ուօլֆի նման հեղինակութեան տէր միջնորդի ձեռամբը, բուռական պիտի լինի ի յայտ բերելու Հայ ժողովրդեան գէմ'նիութիւն ած խորդուանութիւնըն ու խաբէութիւններն գաւառներուն զանազան պաշտօնավարաց և մտա մ'ալ հարուստ կարգի անձանց ձեռք, որք շահ ունին իրաց ճշմարիտ կերպարանը խեղաթիւրելու յայս կայս. կառավարութեան, պըտոր ջըրջ մէջ ձուկ որսալու իրենց օգտին և շահուն համար :

Վեհ. Սուլթանին վեհանձնութեանը վրայ լի փտահալութեամբ, հակառակ այն ժխտման զոր տարակոյս չկայ թէ Գումգարուի Հայոց Պատրիարքարանը պիտի արձակէ Հայրենասիրաց սոյն խնդիրքին գէմ, մեր կը յուսամք թէ՛ Կայսերական Պալատէն քննութիւն մը բանալ պիտի հրամայուի ստուգելու համար Հայաստանի մէջ ժողովրդին այժմու կայսրութիւնը և առ այդ աղբեղիկի գործանքը տանելու :

Հայրենասէրը երջանիկ պիտի համարին զիրենք եթէ համարին իւրենց այս նպատակին, և համազուած լինելով թէ Հայրենաց բարօրութիւնը ժողովրդեան բարեկեցութեանն կախեալ է, յաւետ կրախտաւարապիտի միան ժամանակիս Մեծ Մարգուէն և Մեծ Սուլթանին, Ն. Վ. Սուլթան Համիտ Բ-ի, որն որ այս կերպիւ նախաձեռնարկ լինելու պիտի բարեհաճի աղաթելու իւր հպատակ ժողովուրդը և մեր սիրելի Հայրենիքը, շատ չ'անցած՝ Կայսրութեան ասիական գաւառաց մէջ հարկ եղած բարենորոգումներն անյապաղ չնորհելով :

ԱՌ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ

(Շաբ. Դեպ. 11)

Եւ ահա հոս կ'սկսի արտախտանաւութիւնը այս կայսրութեան մէջ գտնուող ժողովրդեան մը օտարութենակ մասերուն վրայ :

Խնդիրը քաղաքական չէ բնաւ այլ սոսկ անեռասական, և լուծու մը կախում ունի անտեսադիտական յարմար յոտակալի մը պատրաստելով զայն երկրին գործադիր իշխանութեանը կարենալ օրինաւորապէս ներկայեցնելն : Օտարութեան հայը միջոց և գիւրութիւն ունի իւր հարբատահարեալ եղբայրակցաց անտեսական կացութիւնը ուսումնասիրելու՝ այն առաւելութեան չնորհիւ իսկ՝ որ նա իւր Հայ աւելի քան ու է գր օտար՝ կրնայ թափանցել և զգալ իւր աղբակցաց պէտքերը, նա յարմարութիւն և իրաւունք ունի նոյն ժամայն ու մ'որ անկ է առաջարկելու պէտք եղած բարեփոխութեանը իւր արենակցաց վիճակին բարելաւութեանը համար և այս չլըրնաբ կառավարութեան մը գիւրադգածութիւնը վերաւորել, զի օտար չէ այն որ կը ներկայեցնէ այսպիսի առաջարկ մը :

Օտարութեան Հայոց այս ընթացքը պարզապէս համբարձաւթիւն միայն կը նշանակէ, ո՛վ կրնայ երբէք մեղք համարել սկզբունք մը որ աղագութեանց գոյութեան միակ երաշխաւորութիւնն է : Այս սկզբունքն ուստի ճանկատանէ գաւառ բնակող Հայք պարտականութիւն ունին օգնելու իրենց տաճկահայ եղբայրը, իրենք իսկ նախաձեռնարկ ըլլալով՝ առաջնորդելու զանոնք ի ճանաչողութիւն իրենց իրական պէտքերուն և շահերուն, քաջաբերելով զանոնք անկեղծութիւնը սիրելու և ուղղաժողութեամբ գործելու և ձայն բարձրացնելով նոյն համար ուր որ անկ է պահանջելու այն բարոյ որո մներ որ իրենց տաճկահայ աղբակցաց կացութեան պարմանքը անհրաժեշտ կընեն :

Այս նախախնայ մի պարտականութիւն է օտարութեան Հայուն, և հոգ չէ որ Պատրիարքարանը մերժէ աղբայնաց համկալութեան այսպիսի բնական մի ձեռնարկը և հրաշտէ ի լուր աշխարհի թէ այս ինչ կամ այն ինչ Հայք պաշտօն չ'ունի խօսելու յանուն աղբին :

Հայութեան պո իւրաքանչեւ մտաւ որ յղացած և աղբիւնաւ որապէս յառաջ տանելու վրայ է «Հայրենասիրաց» Հայրենական միութիւնը կրնայ բառիկ թէ օրինակելի սկզբնաւորութիւն մ'ըրթած է այս ուղղութեան մէջ, նա ի արամադրութիւն աղբին գրած է մեր այս վարքիկ թերթը որ կը ջանայ ամենայն անկեղծութեամբ ուսումնասիրելու Հայութեան կացութիւնը և համարձակապէս հաշուելու նորա պէտքերը :

Հայութեան միւս օտարութեան մասերը կը պարտին ուստի հետեւելու այս օրինակին և իրենց կացութեանը քաղաքական և անտեսական յարմարութեանը չափով, պարտին իւրովստան օգնել իրենց տառապեալ եղբայրակցաց :

Այս պարտականութիւնը մանաւանդ ձրի և վերացական ինչ չէ բընաւ : Օտարութեան Հայը որ իւր բընակած օտար երկրին անտեսական նպատակաւ պայմաններէն օգտուելով խաղաղ կեանք մը կը վարէ միշտ Հայ մնալով՝ պարտի երախտագէտ ոգիով հայել իւր այն եղբայր վրայ՝ որոնք հակառակ ամեն տառապանաց և նեղութեանց կը շարունակեն ի Հայրենիա մնալու և իւր աւանդապահ զինուոր կուրծք պարզելու ումն գեռաւորութեանց, որպէսզի կառնան անարհաւել Հայութեան հայրենաց, մեր նախահայր նախնայնեալ, մեր գիւրացաւանց ունիւնելու, մեր աղբութեան որոնքին պահպանութիւնը :

Այն արի զինուորը բնականաբար իրաւունք ունի խաղաղ կեանք անցնող Հայուն օժանդակութեանը, նա շատ լաւ մը չպահանջէր մեզմէ քիչ մը խրտալայս : Եւ մը կարեկցութիւն : Կրնա՞նք, Հայեր, մերժել զայս . . . :

ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԹՎԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ

(Իրաւունքի)

Մարտի 15 օր 1885

Վիճակիս աղբայն գործերն խիստ չվաթ և անկերպարան վիճակ մ'ունին, և ըստ երեւութին ոչ կեդր վարչութիւնն և ոչ տեղայն Սղդ

ժողովն լաւ մ'ալ չընէր, այնպիսի ժամանակ մը ուր ամեն լաւ աղբ գոյութեան ուղղակի կ'ապրաւայ, գեռ ևս գալարակն խնդիրն իւր առջի ցուպի վիճակն ունի, նաեւ աղբայն բոլոր կառավարական՝ արտաքին և ներքին գործերն : Աղբայն կառավարան իրենց հարկ բուր ունիւնելով մասնաւորաց հաճոյից կը ծառայեն և աղբին գոլորտներն խեղճութեանց մէջ կը հեծեն : Չարիտիւնն Ս. Աստուածածնաց վանքին իւր ամեն բանեղով արտաքին, արտաքին վարչականերով և չէրքերով երկու անգահ և արմախտապարար մարտնչեալ քեջին մատնուած է, և վախճանի կանգնելու օրէ օր կը քայքայի և կ'աւերի, գիւղելով աղագային մէջ աղբին վրայ պարար մ'ալ, եթէ այն գործքեր օր մը յառաջ Կ. Պօլսոյ Աղբայն վարչութեան ու շաղթութեան չընծայուի, աղագայն մեղի համար ցատաւիթ պիտի լինի :

Երկու տարիէ ի վեր քաղաքիս մէջ ուրիշ կրօնական մի հետաւումն ալ սկսած է, կարծես բառական չէին եղածներն : Այն է Աւագի Քրիստոսի կոչեցեալ աղանդն որ Ամբրիկայի բողոքական յարանուանութեանց աւագներն (Ջէրէզ) է եղեր սոյն աղանդին բայց յիւրմէ ամեն եկեղեցի և աղանդ Հերիտիկոս կանոնանէ և մանկամարտութիւնն մերժելով չափահասներն կը մկրտէ աւագանին մէջ ընկնամբ, որով կը վերալին և սուրբ հոգին կրնդունին եղեր : Այն աղանդն որ այսօր Արաւոտից, Ամաւոյ, Սիմ' Հաճի գիւղի մէջ և ուրիշ քանի մը տեղեր ևս տարածուած է, մեծ խառնուրդեանց տեղի տաւած է տեղայն բողոքականաց մէջ, քանզի ինչպէս որ կը հաւատան, սոյն տեղեր կրօնական պատեքալմաւ աչաի կերպարանն զգուցած են, և ոչ մէկ բաւարարչան մը կըցած են իրենց քեջ խաթել, այլ նոյն իսկ բողոքականներն հրապարակով ստակով և ուրիշ միջոցներով, կը կորզեն զանոնք և յետինն չոր քան զատաղինն կրնեն : Հոս հոգի կարող անցած է, ամեն չափով մի քանի անձներ կը վերալին, որոց թիւն երթալով կը բաղմանայ : Սոյն ընթացքը ամեն ողջամիտ անձանց զգուանք կաղզէ՝ այսուրեւել բողոքականութիւնն Պօլսեցոյ ևս ծանօթ է «Շիշմանեանի աղանդ» անուամբ, որայ մարտական հրատարակութիւններն քանիցս խայտառակուած են հրապարակաւ : Սորա այժմոսիսած են քաղաքի զրկել չորջակներն՝ պապէս զի անդ ևս «Վերքիւթիւն» քաղաքին :

—Չորսու մ' ուր 74 տուն Հայ կայ մի քանի տարիէ ի վեր խառնութեան ուղիւնին մէջ կը ծիպայ, տեղայնք երկուքի բաժնուելով զատ զատ գրգռոյնք կը բանան, մէկ կողմը որ վարժարանաւթիւնը կը կաղմ իրենց ծնողեան և թաղման և այլոց համար գաւառէն քահանայ կը բերէ : Վերջերս վերջին վարք կուսակցութիւնն ևս իր մէջ բաժնուելով, երկու անձներ կը գիմեն «Ամաւոյ» ճիւղիկեաց գիւրաւորին՝ Հայր Բոժիկ և իրենց համար ճիւղիկ վարժարան և վարդապետ կը խնդրեն : Նա ալ առանց երկրորդել տալու երեք ճիւղիկ հայրեր կը յատկայնէ, որք կ'երթան եկեղեցոյ և գալորցի չէրքերն կը վարձեն և գործի կ'սկը

սին : Սոյն միջոցին ճիշմանեան աշանդէն ևս կ'սկսի անդ գործի դըպրոցով և ժողովարանով :

—Անցեալ Մայիս ամսոյ միջոցին եկած անձրևներու շնորհիւ արմուրք յաջող են :

—Գողթ թիւեր և ճանապարհայ վրայ առաջադր թիւեր ևս յաճախած են : Գողթիս Ամերիկայի միսինսար Մը Սմիթ՝ Մարտինէն դարձած ատեն՝ Եւդոկիայ 3 ժամ մնացած՝ գողթականաց գիւղի մ'առջև և գողթէ կը կողպտուի, և 150 ոսկւոյ վնաս կուտայ : Գողթը Կ. Պոլսոյ Ամերիկեան դեսպանին միջոցաւ Գրան և անոնի Սեբաստիայ կուսակալին խնայ կ'որուի գողթներուն գանուիր և գողթուն պատժուիր պահանջելով : Եղած ջանից շնորհիւ գողթը բռնուած և բանտարկուած են յեղակիս :

—Այս չարաթ ևս քաղաքէս 3-4 ժամ հեռի այգեստանաց անդին մի քանի չէքքէղներ առաջադր թեան սկսած են, ի մէջ այլոց տեղացի յոյն մը կը կողպտեն, կողպտեալն տեղացիս կառավար թեան դիմելով իմաց կուտայ, անմիջապէս հարիւրապետ մը կը զրկուի հանդերձ երեք զապթիէներով որք ի մթան կը հասնին որջին առջև և անձնատուր լինիլ կ'ազգարարեն, առաջադր կրակով կը պատախանեն և հարիւրապետը զիտեն կը վիրաւորեն, խելոյն զապթիէներէն մին վրայ հասնելով առաջադր միջին ձեռքին թրով կը զարնէ և տարձանալը ձեռքէն վար կ'ձգէ, գողթէն երկուքը կը բռնուին և կը բանտարկուին :

—Սոյն հրատակին մէկ ուրիշ խումբըն ալ տեղացի և շրջակայից ճանրաներուն վրայ կը հսկեն :

Ա.Զ.Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

(Գործէնէն Վարժարան)

ԳԻՇԵՐՈՐԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՆ

Այս կրթարանն հաստատուած է 1876 Յուլիս Ան և, իբրեւ երկրորդական (սեփառէ) վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց կրթութեան պաշտօնէութենէն :

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բարձր ուսմանը և Հայերէն, թուրքերէն, Գաղղիերէն, Անգլիերէն և Յունարէն լեզուք կ'ուսուցանին աստ ի ձեռն ուսուցչական ընտիր մարմնոյ մի :

Երկրին և ողջին պիտոյից համաձայն մի քանի կարեւոր փափախմունք մուտ պիտի գտնեն ուսմանց Յայտադրին մէջ, ի մասին մանաւանդ լեզուաց ուսուցման, սկսեալ յառաջիկայ շրջանէն :

Այս կրթական հաստատութեան մէջ տարուած առաջադան և բարոյական խնամքն հաւատար է ուսումնական խնամքն, որ արդէն ծանօթ է Հայ հասարակութեան : Մնանդն յոյժ գոհացուցիչ : Ուսումնարանի թիւն է յարդ 28 :

Կրթարանիս Ժ. տարեշրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ Օգոստոս 29 հինգշաբթի օրէն : ուսմանոց պիտուան՝ Օգոստոս 26 երկուշաբթի օրէն :

Նոր աշակերտ տալու փափարդ ծնողք, տեղացի թէ գաւառացի, կրնան անձամբ կամ գրով բանակցիլ Տնօրէնին հետ, որ կը գտնուի ամեն օր յօրթարթի, Հայկական կրթութեան :

Հիմնադիր—Տնօրէն

3 Օգոստ. 1885

Յ. Գործէն

Կ. Պոլիս, Օրթարթի

Varna Samedi le 10/22 Août

SIR HENRY DRUMMUND WOLF

ET

LA SOCIÉTÉ DES «PATRIOTES»

Mercredi le 7/19 courant, Sir Henry Drummund Wolf, l'Envoyé Britannique en mission extraordinaire, auprès de S. M. le Sultan, a passé par notre ville, se rendant à Constantinople.

Mr. Brophy, vice-consul d'Angleterre à Varna, M. Dagoroff notre préfet de Département accompagné du chef de la Police et du secrétaire pour la correspondance étrangère, se trouvaient à la gare du chemin de fer à recevoir S. E. qui arriva par le train postal, vers 4 heure P. M.

L'éminent voyageur descendit à la station et reçut à pied ceux qui s'étaient rendus à sa rencontre; M. Dogoroff a été le premier présenté à S. E. par M. Brophy qui présenta ensuite la députation des «Patriotes» mandée par le Conseil Suprême de la Société pour complimenter S. E. à l'occasion de son passage.

Sir Henry Drummund Wolf reçut avec bienveillance les délégués de la Société, et tout en déclarant que sa mission à Constantinople se limitait aux affaires d'Egypte, S. E. a promis à la Députation qu'elle ne manquerait pas de profiter d'occasion pour faire mention de l'affaire des Arméniens à qui de droit.

Les «Patriotes» en remerciant l'illustre Envoyé de S. M. la Reine de la Grande-Bretagne de l'accueil bienveillant qu'il a daigné faire à la Députation de la Société, prie Son Excellence de bien vouloir, dans l'entrevue qu'il aura avec S. M. le Sultan, présenter à la gracieuse attention de S. M. spécialement le tort qui est fait au peuple Arménien de l'Asie par les rebus rebelles et surtout par les fonctionnaires qui ne se font point de scrupule de dénigrer aux yeux du Gouvernement de Sa Majesté les plus paisibles et les plus fidèles sujets de l'Empire, au profit de leurs convoitises et ambitions particulières; c'est ainsi que plusieurs habitants de Van ont été victimes dernièrement à des violences, et l'imprimerie ainsi que le couvent de Varak et l'école supérieure arménienne à Van ont été s'questrée par les autorités du pays; encore tout récemment, le local du conseil communal et l'école d'Adapazar sont fermés et fouillés de vive force par les gendarmes; plusieurs citoyens pauvres de Zeitoun se trouvent depuis un an écroués dans les prisons de Marach sans sentence ni jugement; ce sont là des faits tout récemment rapportés par les journaux de Constantinople même et que nous ne citons que

comme exemple de tant d'autres qui se passent journellement dans ces provinces.

Les «Patriotes», en s'adressant par ses lignes à Son Excellence, n'ont en vue que faire parvenir, par Son haut intermédiaire philanthropique, à la magnanime attention de S. M. le Sultan, les souffrances d'un peuple martyr.

Ils sont en conséquence convaincus que l'exposition seule de cet état des choses à S. M. le Souverain du Pays, par un canal aussi autorisé que S. E. Sir Henri Drummund Wolf, suffira à mettre au jour les ruses et intrigues tramées contre le peuple par certains fonctionnaires et quelques uns de la classe riche en Province qui ont intérêt à dénaturer la vérité des choses aux yeux du gouvernement Impérial, pour pêcher en eau troublée, à leur aise et profit.

Plein de confiance en la Magnanimité de S. M. le Sultan, malgré le désaveu que le Patriarcat de Coum-Capou obéissant à son entourage intéressé va, nous n'en doutons pas, opposer à cette requête des Patriotes, nous espérons qu'une enquête sera ordonnée par le Palais Impérial même pour vérifier la situation du peuple en Arménie et y porter des remèdes efficaces; les Patriotes seront heureux de cet événement et convaincus que la prospérité de la Patrie dépend du bien-être du peuple, ils seront éternellement reconnaissant du grand homme et grand Sultan de l'époque S. M. Abdul-Hamid II, s'il daignait prendre Lui-même l'initiative de sauver Son peuple et notre chère patrie, en octroyant sans retard les réformes nécessaires dans les provinces asiatiques de l'Empire.

LES REVELATIONS

DE LA

«RÉPUBLIQUE FRANÇAISE»

Sous ce titre, la «République française» publie un article dont l'auteur, suivant l'affirmation de notre confrère, «une personne de mieux informées», décrit les négociations que l'Angleterre a nouées pour s'assurer de puissantes alliances en Asie, dans l'éventualité d'une guerre avec la Russie. Nous reproduisons ces informations, dont nous ne prenons d'ailleurs, à aucun degré, la responsabilité.

«La diversion que la diplomatie anglaise prépare actuellement en Orient contre la Russie, pour le cas où la guerre éclaterait dans l'Asie centrale entre cette puissance et la Grande-Bretagne, et aujourd'hui un fait accompli dans l'extrême Orient. Les bases d'une alliance offensive et défensive éventuelle entre l'Angleterre et la Chine ont été réglées, à Pékin, par sir Robert Hart, en

même temps que se signait à Tien-Tsin le traité de paix du 9 juin entre la France et le Céleste-Empire. Voici dans quelles conditions cette entente secrète fut convenue:

«Sir Robert Hart, alors inspecteur général des douanes impériales avait entamé des pourparlers avec le cabinet Ferry en vue d'un dénouement pacifique du conflit franco-chinois. Ce haut fonctionnaire du Céleste-Empire se plaçait, alors, au point de vue étroit des nécessités impérieuses du moment, qui menaçaient de rendre impossible le fonctionnement de l'administration confiée à sa charge et qui pouvait déterminer en outre une crise financière et politique des plus graves et sans issue honorable pour la Chine.

«Le conflit afghan éclata sur ces entrefaites. L'Angleterre se voyant acculée à une dangereuse impasse sur ses frontières des Indes, songea naturellement, tout de suite, à paralyser l'action offensive imminente de l'armée russe dans l'Afghanistan, en opérant simultanément sur les flancs occidentaux et orientaux de l'Empire moscovite deux puissantes diversions militaires, l'une au moyen des forces turques, l'autre au moyen des forces chinoises, toutes des soutenues par l'or de la Grande-Bretagne, par son armée des Indes et par sa flotte.

«En ce qui concerne la Chine, il était évident que l'Angleterre ne pouvait contracter avec elle aucune alliance offensive et défensive contre la Russie tant que la France était aux prises avec les troupes et l'escadre chinoises. Le gouvernement anglais dut donc intervenir dans le conflit franco-chinois, en exerçant sur la cour de Pékin une pression accusée dans le sens de la solution pacifique et en poussant vivement sir Robert Hart à conclure avec nous dans cette voie un arrangement définitif en même temps qu'il poserait avec le gouvernement impérial les bases d'une alliance secrète protectrice des intérêts communs de l'Angleterre et de la Chine contre les entreprises envahissantes de la Russie.

«Le principal obstacle à une alliance anglo-chinoise se trouvant ainsi écarté, on en fixa les conditions. Les principales concessions qu'obtint l'Angleterre furent l'unification des droits sur l'opium étendue à toute la Chine, que réclamait depuis si longtemps le commerce des Indes, et l'assentiment occulte à la prise de possession du port coréen Hamilton par l'escadre anglaise, qui lui constitue une position stratégique de premier ordre aux approches de Vladivostock et un centre d'entrepôt aussi important pour le commerce international futur avec la Corée que l'est aujourd'hui Hong-Kong pour le commerce avec la Chine.

«Pour donner à ce nouveau pacte les garanties d'efficacité et de durée nécessaires, le négociateur lui-même, sir Robert Hart, fut élevé à la dignité de ministre de la reine à Pékin, et un plénipotentiaire chinois spécial fut envoyé à Londres pour y prendre la succession du marquis Tseng et inaugurer la nouvelle politique du Céleste-Empire.

«C'est, en outre, le frère de sir Robert Hart qui prendra le poste important d'inspecteur général des douanes.

«Liu-Vinh-Phuoc, le chef des pavillons noirs, commandera les troupes chinoises en première ligne qui se forment actuellement sur la frontière du Turkestan. Une seconde armée impériale se concentre sur les confins des districts russes à l'Amour, et dès que les trois croiseurs cuirassés partis récemment de Stettin, auront renforcé l'escadre chinoise, ces excellents bâtiments de combat, dotés de tous les perfectionnements de l'art militaire moderne, seront munis en partie d'équipages et d'officiers anglais et pourront prêter, dans ces conditions, un utile concours à la flotte britannique destinée à opérer sur les côtes russe et sur Vladivostok, où un débarquement important de troupes impériales pourrait être opéré. Pour faciliter les mouvements militaires de la Chine, l'Angleterre favorisera sur ses marchés les emprunts chinois, et puisera, au besoin, dans son Trésor public.

«Lorsque tous ces préparatifs en voie d'exécution dans le Céleste-Empire seront suffisamment avancés, si les négociations entamées actuellement par la diplomatie anglaise auprès du Sultan aboutissent à former une alliance semblable avec la Turquie, le conflit afghan entrera, on peut en être certain, dans une phase décisive par l'ouverture des hostilités entre la Grande-Bretagne et sa rivale traditionnelle la Russie.»

NOTES DU JOUR

Saint-Petersbourg 21 août.—Le couple Impérial de la Russie sera accompagné à Kremsier par les Grands Ducs Nicola, Georges et Vladimir, la Grand' Duchesse Maria Paulowna et M. Giers; celui-ci qui est actuellement à Franzensbad, ira à la frontière pour saluer le couple Impérial.

Vienne 21 août.—Un télégramme de St-Petersbourg dément l'entrevue du Czar avec l'Empereur d'Allemagne.

Un télégramme d'Albanie du Nord annonce la formation d'une ligue tendant à opposer par des armes contre toutes innovations du gouvernement turc.

Caire 21 août.—Une partie de l'armée d'occupation d'Egypte ren-

trera immédiatement en Angleterre.

La garnison de Kassala, ne pouvant plus tenir, a conclu un traité le 30 juillet avec les insurgés.

Madrid 21 août.—Les journaux espagnols conseillent au gouvernement de rompre les relations avec l'Allemagne; le bruit court que M. Solms retournerait de Berlin.

Belgrade 21 août.—Deux députés radicaux, soupçonnés d'avoir participé à l'assassinat du député Jacovlievitch, ont été mis en prison.

Rome 21 août.—La chambre des mises en accusation confirma l'arrestation du Comte Français clérical Déodorides pour crime de la haute trahison commis par la vente des plans des forteresses Italiennes.

Madrid 22 août.—L'émotion se croît contre l'Allemagne relativement la question des îles Carolines.

Petersbourg 22 août.—La question de Zulficar n'est pas encore terminée; la Russie attend des renseignements géographiques.

DEPECHE TELEGRAPHIQUES (Agence Havas)

Caire 19 août

Le «Bosphore-Egyptien» assure que le conseil des ministres a résolu de demander le protectorat anglais; mais les chefs religieux s'opposent à cette résolution.

Londres 20 août

La «Morning Post» dit que la mission de Sir D. Wolff est inoffensive pour la paix européenne, car l'Angleterre désire résoudre la question égyptienne d'accord avec la Porte et l'Europe.

On télégraphie de Berlin au «Standard» qu'un diplomate venant de Constantinople aurait déclaré que Sir D. Wolff échouera s'il proposera au Sultan une alliance contre la Russie.

Berlin 20 août

Amiral Knorr arriva le 19 et, devant Zanzibar à bord de la frégate Bismarck.

Paris 20 août

«Le Temps» reçoit de Vienne une nouvelle confirmant que la mission de Kalnoky à Varzin visant l'union douanière a échouée.

NOUVELLES DIVERSES

S. E. le comte Corti, ambassadeur d'Italie, est revenu, lundi matin, à Constantinople. La mouche de l'ambassade était allée à sa rencontre jusqu'à la hauteur des Îles des Princes.

Nous regrettons de dire que le voyage de Son Excellence ait été fort pénible du Pirée à Constantinople par suite de la violence du vent qui soufflait fréquemment en tempête. Le comte Corti a, cependant, assez peu souffert, sa santé s'étant considérablement raffermie pendant son court congé.

—Le Trésor impérial vient de contracter une avance de 33,000 livres turques auprès du Crédit général ottoman, dans les mêmes conditions que celles faites antérieurement à la Banque Impériale Ottomane, c'est-à-dire 80 pour cent en effectif et 20 pour cent en compensations obtenues par l'acceptation, —jusqu'au chiffre indiqué de 6,600 livres,—d'anciennes créances dues au premier établissement en question par le gouvernement ottoman.

—Nous lisons dans le «Phare du Bosphore»:

«Nous avons récemment annoncé, en donnant le compte-rendu de la dernière représentation de Mr. Gazeneu au Palais Impérial, qu'une demoiselle arménienne, présentée par le maestro Guatelli pacha, Mlle Satinik Golmanoff, avait exécuté des morceaux, au piano, pendant les intermèdes de la représentation.

«Nous epprenons avec plaisir que S. M. I. le Sultan, appréciant le talent de cette artiste, a bien voulu la nommer pianiste du Harem-Imperial.

«Mlle Golmanoff continue donc, depuis une semaine, à se rendre au palais impérial, trois fois par semaine, pour y donner des leçons de piano à LL. AA. les Sultans.

«On sait que l'excellente pianiste en question est l'élève de S. E. Guatelli pacha qui, appréciant les aptitudes de cette demoiselle, s'était chargé de lui donner gratuitement, une éducation musicale de premier ordre. L'habile directeur des musiques impériale est parvenu aujourd'hui à faire de Mlle Golmanoff une exécutante de primo cartello.

—Il y a quelques jours, S. E. Mavrogény pacha, sénateur médecin particulier de S. M. le Sultan, s'était rendu à Coum-Capou et avait transmis les salutations du Souverain à S. B. Mgr Haroutioun Patriarche des Arméniens.

Jeudi dernier, Sa Béatitude est allée à Béchtache pour rendre sa visite à Son Excellence; Mavrogény pacha se trouvant en ce moment au Palais de Yildiz, le Patriarche s'est contenté de laisser sa carte.

Le même jour Mgr Haroutioun s'est rendu au Palais Impérial où il a été reçu par S. E. Osman bey, premier chambellan. Le prélat a prié Son excellence de transmettre à S. M. le Sultan ses vifs remerciements de ce que le Bérat patriarchal avait été délivré sans retard. Après avoir fait des vœux pour la conservation des jours précieux de S. M. le Sultan, le Patriarche a pris congé de S. E. Osman bey.

Mgr Haroutioun est allé ensuite à Arnaout-keny avec l'intention de faire une visite à S. E. Gavril pacha, mais le gouverneur-général de la Roumélie-Orientale étant absent,

Sa Béatitude a quitté Arnaoutkeny après avoir laissé sa carte chez Son Excellence.

Vendredi dernier le Patriarche a eu, à Tharapia, un entretien avec S. E. M. le marquis de Noailles, ambassadeur de la République française. Il y a quelques jours, Son Excellence avait fait demander, par un drogman, des nouvelles de la santé de Mgr Haroutioun.

Sir H. Drummond Wolff, envoyé spécial de Sa Majesté Britannique auprès de S. M. I. le Sultan, a débarqué ce matin de bonne heure à Tharapia, après avoir terminé une quarantaine de 48 heures à bord du bateau du Lloyd à Kavak. Sir D. Wolff est arrivé à Tharapia avec tout sa suite à bord d'une mouche à vapeur de l'ambassade d'Angleterre qui avait été le chercher à Kavak.

—Le Patriarche Arménien Mgr Haroutioun, a eu avant-hier une longue entrevue avec S. A. le Cheikh ul-Islam. L'entretien a roulé sur les difficultés auxquelles ont donné lieu les titres de propriété de certains immeubles revendiqués par le couvent Arménien de Jérusalem. On sait que Sa Béatitude avait administré ce couvent durant la longue absence du patriarche arménien de Jérusalem, Mgr Essai, appelé à Constantinople pour régler les affaires de ce même couvent.

—Au dire du «Tarik», Mgr Véhábédian, Patriarche des Arméniens, dans son entrevue, avant-hier, avec S. E. Hassan Fehmi pacha, aurait informé le ministre que la communauté Arménienne ne pourrait accepter la décision du gouvernement russe d'élever Mgr Magar au trône pontifical d'Etchmiadzin, Mgr Melkissétek ayant obtenu la majorité des voix.

—Un télégramme expédié de Paris annonce que M. Ohannès Allahverdi, qui s'était rendue dans cette ville depuis quelques mois pour affaires de famille, est décédée dans la nuit d'avant-hier.

—L'«Arévelk» apprend que la visite faite dernièrement par Mgr Khirimian à S. A. le Grand-Vizir n'était qu'une visite d'étiquette et n'a duré que quelques minutes, mais l'entretien qu'a eu dernièrement l'ex-Patriarche arménien avec S. A. Edhem pacha a duré plus longtemps, et a procuré à Sa Béatitude l'occasion de fournir au ministre de l'Intérieur, les renseignements qui lui avaient été demandés sur certaines questions relatives à la province de Van.

—Nous croyons savoir que S. M. le Sultan a donné ordre au ministre de la marine de faire construire, en Angleterre, un yacht de 60 mètres de long, destiné à Son service particulier. Ce yacht coûtera dit-on, 29,000 livres sterling.

RESPONSABLE T. PAPA ZIAN

Imprimerie H. N. Voïncoff & Co.—Varna